

Historische vergissingen in het landbouw- en handelsbeleid kunnen nu worden hersteld

Onlangs demonstreerden boeren tegen vrijhandelsverdragen aan de Belgisch-Duitse grens. 26 Europese boeren- en maatschappelijke organisaties presenteerden daar een verklaring voor een eerlijk handelsbeleid. Hieronder de vakbonden NMV (melkvee), NAV (akkerbouw), NVP (pluimvee), DDB (melkvee), VBBM, Milieudefensie en Platform ABC. Uit deze verklaring:

‘De EU lanceert vrijhandelsovereenkomsten met onder andere Canada (CETA), Japan (JEFTA), Mercosur, Nieuw-Zeeland en Australië. Zelfs met de armste landen van de wereld onderhandelt de EU in het kader van Economic Partnership Agreements.

Deze handelsovereenkomsten hebben vele negatieve effecten zoals: dumping van landbouwproducten, ondermijning van hoge Europese milieu- en dierenwelzijnsnormen, en verzwakking van de positie van boeren ten opzichte van steeds machtiger wordende multinationals. Daarom vragen we te stoppen met deze vrijhandelsverdragen. Wat Europa echt nodig heeft, is een eerlijk handelsbeleid dat leidt tot: eerlijke prijzen aan de producent, eerlijke arbeidsomstandigheden, milieubescherming, hoog dierenwelzijn, voedsel van hoge kwaliteit en voedselsoevereiniteit.’

De NOS besteedde aandacht aan deze actie en interviewde LTO, die deze verklaring niet ondersteunt. LTO herkent wel dat dat "de maatschappij steeds hogere eisen stelt aan landbouwproducten, terwijl de burger in de supermarkt kiest voor het goedkoopste product". Volgens LTO is het daarom belangrijk dat consumenten hun gedrag veranderen. Een naïeve gedachte want na twee decennia bewustwording van de consument, mag duidelijk zijn dat maximaal 10-15% bereid is een meerprijs te betalen.

LTO schoot zich ook al in haar voet door met de zuivelindustrie jarenlang te lobbyen voor de afschaffing van de melkquotering in 2015. 1 april werd door hen beschouwd als ‘bevrijdingsdag’, eindelijk kon men de wereld gaan voorzien van zuivel. Drie maanden later was de melkprijs in elkaar gestort en greep de overheid in via fosfaat-wetgeving. Vele melkveehouders plukken nog steeds de wrange vruchten van deze verkeerde inschatting. Daarentegen waarschuwde NMV al in 2007 met hun rapport ‘Afschaffing van de melkquotering: een historische vergissing!’ En dat is het geworden, evenals de afschaffing van de suikerquotering in 2017 die tot een scherpe daling van de suikerprijs leidde.

Alternatief

Laten we leren van het verleden, en de kans pakken binnen het nieuwe Gemeenschappelijke Landbouw Beleid vanaf 2021. Als vrijhandelsverdragen niet langer uitgangspunt zijn voor dit GLB, kunnen alle doelstellingen uit de boerenverklaring behaald worden. Dat kan via:

1. Europese productiebeheersing binnen de akkerbouw en gehele veehouderij, waarbij het aanbod wordt afgestemd op de vraag, vergelijkbaar met de eerdere melk- en suikerquotering. Dit voorkomt dumping in ontwikkelingslanden en zorgt voor stabiele prijzen aan de Europese boer.

2. Om een zo groot mogelijke Europese zelfvoorziening van voedsel en veevoer mogelijk te maken zijn importheffingen nodig op al die producten waarvoor in Europa alternatieven kunnen worden geproduceerd. Met importheffingen op met name soja en palmolie, krijgt Europese teelt van plantaardige eiwit- en oliegewassen eindelijk een kans. Pas dan kan er werkelijk sprake zijn van kringlooplandbouw. Deze marktbescherming voorkomt tevens dat er producten worden geïmporteerd die die niet aan de maatschappelijke eisen voldoen die wel gelden voor Europese boeren, en dus leiden tot oneerlijke concurrentie. Bijvoorbeeld legbatterij-eieren uit Oekraïne.

3. Als genoemde maatregelen worden ingevoerd krijgen boeren weer kostendekkend betaald, en kunnen binnen het GLB de huidige Europese hectaresubsidies verdwijnen. Een minderheid van boeren krijgt wel betaald voor groene diensten die zij levert aan de samenleving en die in lijn liggen met de klimaat-, biodiversiteits- landschaps- en natuurdoelstellingen. Te denken valt aan agro-ecologische landbouw en het verhogen van organische stof in de bodem, om zo broeikasgassen op te slaan. Het GLB-budget wordt zo veel effectiever ingezet.

4. Doordat via importheffingen oneerlijke concurrentie wordt uitgeschakeld, kunnen de Europese milieu- en dierenwelzijnseisen aan de boeren zelfs verhoogd worden. Er kunnen dan ook Europese ecotaksen worden ingevoerd op fossiele brandstoffen, kunstmest en bestrijdingsmiddelen. Dit zorgt voor een zo lokaal mogelijke voedselproductie binnen Europa en is een effectieve energiebesparings- en klimaatmaatregel. De bijmengplicht van (geïmporteerde) biobrandstoffen dient ook te verdwijnen.

5. Via verandering van het mededingingsbeleid dient de oneerlijke marktmacht van (detail)handel en verwerkende industrie ten opzichte van de boer worden aangepakt. Hierdoor wordt het verschil tussen consumenten- en boerenprijs zo klein mogelijk.

Al het voedsel in de winkel wordt zo duurzamer, en de milieu- en dierenwelzijnskosten worden in de consumentenprijs geïnternaliseerd. Er zijn positieve effecten op het klimaat, want er wordt enorm bespaard op transport via zee- en luchtvaart. Tevens draagt Europa dan veel minder bij aan de natuurvernietiging (met broeikasgassen) voor de aanleg van soja-, palmolie- en suikerrietplantages buiten Europa. Helaas worden deze kansen nog buiten de klimaattafels gelaten.

Guus Geurts

Coördinator TTIP, CETA en landbouw-coalitie en bestuurslid Platform Aarde Boer Consument